

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0423U100082

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-06-2023

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деленко Валентина Богданівна

2. Delenko Valentyna Bohdanivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 13.00.01

Назва наукової спеціальності: Загальна педагогіка та історія педагогіки

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 26-05-2023

Спеціальність за освітою: Дошкільна освіта

Місце роботи здобувача: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 0207090087

Місцезнаходження: вул. Університетська 1, м. Львів, Львівська обл., 79000, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 20.051.01

Повне найменування юридичної особи: Коломийський інститут ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Код за ЄДРПОУ: 25735101

Місцезнаходження: вул. Лисенка, 8, м. Коломия, Коломийський р-н., Івано-Франківська обл., 78200, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02125438

Місцезнаходження: вул. Івана Франка, буд. 24, м. Дрогобич, Дрогобицький р-н., Львівська обл., 82100, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 14.23, 14.07

Тема дисертації:

1. Українська дитяча література як засіб виховання толерантності у дітей дошкільного віку (друга половина XX – початок XXI ст.).
2. Ukrainian children's literature as a means of teaching tolerance to preschool children (second half of the 20th - beginning of the 21st century).

Реферат:

1. У дисертації на основі аналізу історико-педагогічної, філософської, психологічної літератури вітчизняних і зарубіжних учених, інтернет-ресурсів обґрунтовано актуальність проблеми, уточнено сутнісні ознаки базових понять дослідження «толерантність/інтолерантність» «рівні толерантності», «толерантні відносини», «виховання толерантності у дітей дошкільного віку», «комунікативне толерантне середовище закладу дошкільної освіти», «дитяча література», «література для дітей». Толерантність трактуємо як здатність до партнерства і співпраці, готовність сприймати навколишніх, не зважаючи на відмінності;

терпимість до інших думок, вірувань і поведінки, визнання / прийняття різноманіття й рівності інших. Визначено етапи розвитку теорії і практики виховання толерантності у дітей дошкільного віку засобами української дитячої літератури другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: I етап – 1959–1989 рр. – прийняття основних положень про захист прав дитини, виховання її на засадах гуманності, взаєморозуміння, терпимості, миру і загального братерства; II етап – 1989–1995 рр. – визнання правового статусу дитини, необхідності її виховання за принципами свободи, рівності, солідарності, гідності, терпимості і миру; III етап – 1995–2000 рр. – система освіти визнана дієвим інструментом виховання толерантності дитини, відбувається відродження традицій національного дошкільця, активний творчий пошук педагогів щодо створення дидактичних посібників для ЗДО, в українській дитячій літературі домінують теми особистісної взаємодії, розуміння морально-психологічного стану людини та її соціального оточення; IV етап – 2000–2022 рр. – реформування системи дошкільної освіти України у руслі педагогіки толерантності та гуманізації (впровадження Державного стандарту дошкільної освіти (2021 р.) на засадах компетентнісного підходу відповідно до міжнародних стандартів якості. Проаналізовано педагогічний потенціал української дитячої літератури другої половини ХХ – початку ХХІ ст., виокремлено конструктивні ідеї щодо актуалізації історико-педагогічного досвіду виховання толерантності у дітей дошкільного віку з урахуванням сучасних інноваційних освітніх тенденцій. Встановлено, що на виховання особистості дошкільників значний вплив має українська дитяча література, яка насичена цінними для розвитку дитини психологічними моделями поведінки, аксіологічним спрямуванням, життєвим досвідом і традиціями українців. Охарактеризовано зміст і специфіку поетичних і прозових творів української дитячої літератури у межах досліджуваного періоду на предмет її використання у закладі дошкільної освіти (ЗДО) для виховання толерантності дошкільників. Обґрунтовано методи виховання толерантності у дітей дошкільного віку (формування свідомості, емоційного розвитку та самовиховання, організації діяльності, спілкування, формування досвіду толерантних стосунків) та підходи до виховання толерантності (гуманістичний, компетентнісний, особистісно орієнтований, педагогічний, психологічний). Вивчено стан досліджуваної проблеми у сучасній практиці ЗДО: результати проведеного опитування педагогів-дошкільників різних регіонів України дали змогу виявити їхнє розуміння змісту толерантності/інтолерантності в сучасних умовах; виявити форми, методи прийоми та твори дитячої літератури, які є предметом використання ними у роботі з дітьми. За результатами опитування вихователів та аналізу художніх творів для дітей окресленого періоду рекомендовано ті, які містять найбільш виразний зміст для виховання толерантності (вірші Григорія Фальковича «Про заздрощі», «Про любов», Галини Малик «Страшна дівчинка», «Криве дзеркало», «Жадібний Андрій», оповідання Оксани Кротюк «Друг», «Літачок», «Негарна звичка», казки Лесі Мовчун «Арфа для павучка», «Гостина», «Вітрик», «Тиша», Зірки Мензатюк «Тисяча парасольок», «Загублене серце» та ін.). Запропоновано педагогічний інструментарій для підвищення ефективності виховання толерантності у дітей дошкільного віку засобами української дитячої літератури. Окреслено пріоритетні напрями роботи педагога з дошкільниками з метою виховання толерантності засобами дитячої художньої книги досліджуваного періоду.

2. In the dissertation, based on the analysis of historical-pedagogical, philosophical, and psychological literature of domestic and foreign scientists, and Internet resources, the relevance of the problem has been substantiated. The essential features of the basic concepts of the study “tolerance/intolerance”, “levels of tolerance”, “tolerant relations”, “teaching tolerance to preschoolers”, “communicative tolerant environment of preschool education institution”, “children’s literature”, “literature for children” are given. Tolerance is considered as the ability to collaborate and cooperate, the willingness to accept others, regardless of differences; tolerance for other opinions, beliefs, and behavior, recognition/acceptance of diversity, and equality of others. The stages of the development of the theory and practice of teaching tolerance to preschool children (second half of the 20th – beginning of the 21st century): I stage – the adoption of basics on the protection of children’s rights, their education based on humanity, mutual understanding, tolerance, peace, and general fraternity; II stage – 1989-1995 – recognition of the children legal status, the necessity to educate them according to the principles of freedom, equality, solidarity, dignity, tolerance, and peace; III stage – 1995–2000 – the education system was recognized as an effective tool for

the development of a child's tolerance, the revival of national preschool traditions, educators' active creative search for didactic aids for preschool children, themes of personal interaction, perception of the moral and psychological state of a person and his/her social environment dominate in Ukrainian children's literature; IV stage – 2000–2022 – the reformation of the Ukrainian preschool education system in the direction of pedagogy of tolerance and humanization (implementation of the State Standard of Preschool Education (2021) based on the competence approach in accordance with international quality standards. The pedagogical potential of Ukrainian children's literature of the second half of the 20th – the beginning of the 21st century has been analyzed, and constructive ideas regarding the actualization of the historical and pedagogical experience of teaching tolerance to preschoolers have been highlighted, considering modern innovative educational trends. It has been proven that Ukrainian children's literature, enriched with psychological models of behavior, axiological orientation, life experience, and traditions of Ukrainians that are valuable for the child's development, has a significant impact on preschoolers' personality development. The content and specifics of poetic and prose works of Ukrainian children's literature within the studied period are characterized by the purpose of their use in the preschool education institution (PEI) for teaching tolerance to preschoolers. The state of the problem under study in modern PEI practice has been studied: the results of the survey of preschool teachers from different regions of Ukraine made it possible to reveal their awareness of the content of tolerance/intolerance in modern conditions; to identify the forms, methods, techniques, and works of children's literature that are the subject of their use in working with children. According to the results of the survey of educators and the analysis of artistic works for children of the outlined period, those that contain the most expressive content for teaching tolerance are recommended (Hryhoriy Falkovich's poems "About Jealousy", "About Love", Galyna Malyk's "Scary Girl", "Crooked Mirror", "Greedy Andrew", Oksana Krotiyuk's stories "Friend", "Airplane", "Bad Habit", Lesya Movchun's fairy tales "A Harp for a Spider", "Social Party", "Little Wind", "Silence", Zirka Menzatyuk's "One Thousand Umbrellas", "Lost Heart", etc.). Pedagogical tools for increasing the effectiveness of teaching tolerance to preschool children by means of Ukrainian children's literature are proposed. The priority directions of educators working with preschoolers for the purpose of teaching tolerance by means of children's fiction books of the studied period have been outlined.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карпенко Ореста Євгенівна

2. Karpenko Oresta Yevhenivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Богданець-Білоskalенко Наталія Іванівна

2. Bohdanets-Biloskalenko Nataliia Ivanivna

Кваліфікація: д.пед.н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Реґо Ганна Іванівна

2. Reho Hanna Ivanivna

Кваліфікація: к.пед.н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Смолінська Олеся Євгенівна

2. Smolinska Olesia Yevhenivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стинська Вікторія Володимирівна

2. Stynska Victoriia Volodymyrivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Клепар Марія Василівна

2. Klepar Maria Vasylivna

Кваліфікація: д. пед. н., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Будник Олена Богданівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Будник Олена Богданівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.